

Správa cizího majetku

Publikace ediční řady Právo prakticky se věnuje institutu správy cizího majetku, který do našeho právního řádu v ucelené podobě přinesla rekodifikace soukromého práva. Cílem publikace je přinést přehledné zpracování této problematiky, kdy mimořádná pozornost je věnována problematice svěřenského fondu, který je v českém právu regulován jako zvláštní druh správy cizího majetku.

Autoři se snaží přinášet odpovědi na řadu otázek, které s sebou tento nový institut přináší. Nabízejí vlastní řešení, k bližšímu pochopení nabízejí stručné příklady.

Publikace je rozdělena do šesti částí. Úvodní kapitola obsahuje pouze stručný přehled o správě cizího majetku s tím, že o jejích jednotlivých aspektech je pojednáno podrobně v částech následujících. Závěrečná část je pak věnována úpravě svěřenského fondu. Nedílnou součástí publikace je i pojednání o účetních a daňových aspektech správy cizího majetku, resp. svěřenského fondu.

Kniha je určena advokátům, notářům, eventuálně jiným právníckým profesím zabývajícím se otázkami spojenými se správou cizího majetku. Rovněž může posloužit zájemcům z řad potenciálních správců cizího majetku, včetně bank, fondů, cenných papírů apod.

Správa cizího majetku

Autor: Lucie Josková, Lukáš Pěsna

Vydalo nakladatelství Wolters Kluwer, 2017, s. 180

Publikaci je možné zakoupit >>> [zde](#).

Ukázka z publikace

ČÁST DRUHÁ

Dotčené subjekty

Stranami právního poměru ze správy cizího majetku jsou správce a beneficiant; právě vztahy těchto dvou osob jsou v úpravě správy cizího majetku primárně regulovány. Význam kromě toho může mít vlastník a osoba vykonávající nad správou dohled.

I. Správce cizího majetku

Klíčovou osobou při správě cizího majetku je postava správce. Jedná se o osobu, která spravuje cizí majetek ve prospěch jiné osoby. Zákon na jedné straně přiznává správci rozsáhlou míru autonomie (ta se ovšem liší podle druhu správy), na druhou stranu však správci ukládá řadu povinností. Vzniká-li správa cizího majetku na základě smlouvy, může další povinnosti, případně práva správci uložit smlouva, kterou správce uzavírá s vlastníkem či beneficiantem.

1. Předpoklady pro výkon funkce správce

Správce může být fyzická i právnická osoba, u níž nebyl osvědčen úpadek (§ 1438 obč. zák.). U fyzických osob dále zákon požaduje plnou svéprávnost (§ 1438 obč. zák.). Se svým jmenováním správcem musí osoba souhlasit.

Uvedené předpoklady ovšem platí pouze u správy cizího majetku, která vzniká na základě smlouvy. Vzniká-li správa cizího majetku z jiného právního důvodu, nebo bez právního důvodu, stane se osoba správcem, byť není plně svéprávná nebo bylo vydáno rozhodnutí o jejím úpadku, popř. aniž by s tím souhlasila či si své funkce byla vůbec vědoma. Takovému výkladu nasvědčuje i skutečnost, že jedním z důvodů pro snížení rozsahu náhrady škody soudem je omezená svéprávnost správce (§ 1418 obč. zák.). Pokud by se totiž správcem nemohla stát osoba bez plné svéprávnosti, byl by § 1418 obč. zák. nadbytečný.

Příklad

Pokud věřitel zadrží věc za účelem zajištění své pohledávky (§ 1397 odst. 2 obč. zák.), stává se zadržením věci správcem cizího majetku, i kdyby byl jen omezeně svéprávný či bylo rozhodnuto o jeho úpadku.

Osvědčením úpadku je nutno rozumět rozhodnutí o úpadku podle § 136 odst. 1 insolvenčního zákona, jehož předpokladem je, že osvědčením nebo dokazováním bylo zjištěno, že dlužník je v úpadku nebo že mu úpadek hrozí. Cílem tohoto požadavku je zamezit, aby funkci správce cizího majetku převzala či dále vykonávala osoba, která prokazatelně není schopna se náležitě postarat o svůj vlastní majetek.

Požadavek **plné svéprávnosti**, tj. způsobilosti nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem, naplní fyzická osoba, která dosáhla zletilosti (tj. dovršila osmnáct let), popř. uzavřela manželství ještě před dosažením zletilosti, nebo jí byla svéprávnost přiznána soudem (§ 30 obč. zák.).

Je-li omezena svéprávnost správce či je-li rozhodnuto o jeho úpadku v průběhu výkonu funkce správce cizího majetku, činnost správce končí (§ 1438 obč. zák.). To platí v případě, že tyto předpoklady musely být splněny i při vzniku funkce správce (viz výše).

Se svým jmenováním správcem musí osoba **souhlasit**, byť to zákon výslovně nestanoví. Pro vyjádření souhlasu není stanovena žádná forma. Vzniká-li správa cizího majetku na základě smlouvy, vyplývá souhlas správce z uzavírané smlouvy. Souhlas se ale vyžaduje i u opatrovníka pro správu jmění (§ 465 obč. zák. – viz rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem 7 Co 206/66)

Žádné **jiné požadavky** (např. bezúhonnost, zkušenosti, znalosti) zákon nestanovuje. Správcem se tak může stát laik i profesionál v daném oboru (např. banka). Pro úplnost je však třeba uvést, že přirozeným omezením při výběru konkrétního správce je povinnost správce postupovat s péčí řádného hospodáře (§ 1411 obč. zák.), tj. s nezbytnou loajalitou a s potřebnými znalostmi a pečlivostí (tedy kompetentně). Porušením povinnosti péče řádného hospodáře by přitom bylo i přijetí funkce, ačkoli daná osoba nemá pro její výkon dostatečné znalosti, nezajistí-li výkon takové činnosti odborníkem (srov. § 159 odst. 1 obč. zák.). Při volbě osoby správce tak budou nutně zohledňovány i jeho osobní schopnosti a znalosti, a to zejména ve vazbě na druh správy a charakter spravovaného majetku.

Další požadavky omezující způsobilost být správcem nicméně může stanovit zákon.

Příklad

Příkladem je úprava svěřenského fondu, která připouští, aby funkci svěřenského správce vykonávala právnická osoba pouze v případě, že tak stanoví zákon (§ 1453 odst. 2 obč. zák.).

Zákon explicitně neupravuje situaci, kdy bude správcem jmenována osoba, která k tomu **není způsobilá** (např. je omezeně svéprávná). Lze soudit, že v tomto případě bude třeba postupovat analogicky podle § 155 obč. zák., jenž upravuje důsledky povolání nezpůsobilé osoby za člena voleného orgánu právnické osoby. Pokud byla jmenována správcem nezpůsobilá osoba, nastupuje fikce, že k takovému jmenování nedošlo. Pokud nicméně nezpůsobilá osoba působila jako správce ve vztahu ke třetím osobám, nedotýká se to jejich práv nabytých v dobré víře (§ 155 odst. 2 obč. zák. analogicky). Dojde-li k zániku způsobilosti později, funkce správce zanikne (§ 1438 obč. zák.).

Správcem **nemůže být vlastník spravovaného majetku**. V takovém případě by se totiž nejednalo o správu **cizího** majetku.[1] Z tohoto důvodu správce nemůže být ani jedním ze spoluvlastníků (podrobně viz část první, kapitolu VI Majetek). Naopak je přípustné, aby byl správce zároveň beneficentem (výslovně § 1412 odst. 2 obč. zák.).

2. Vznik funkce

Funkce správce cizího majetku vzniká v závislosti na způsobu vzniku správy cizího majetku. Pokud správa cizího majetku vzniká **jinak než smlouvou**, stává se osoba správcem cizího majetku v okamžiku, kdy dojde k naplnění podmínek pro vznik správy cizího majetku. V takovém případě není relevantní, zda taková osoba souhlasí s výkonem funkce správce cizího majetku a je k tomu způsobilá, či nikoli.

Příklad

Je-li k zajištění převedeno vlastnické právo a byla-li věc věřiteli předána, je věřitel povinen vykonávat prostou správu věci (§ 2042 obč. zák.). V tomto případě tedy funkce správce cizího majetku vzniká v okamžiku předání věci.

Vzniká-li správa cizího majetku na základě **smlouvy**, stává se osoba správcem cizího majetku v okamžiku, kdy je do této funkce se svým souhlasem ustavena; tj. pravidelně uzavřením smlouvy. To platí pouze v případě, že jsou splněny předpoklady ke vzniku funkce správce cizího majetku (viz výše).

Specifická úprava platí pro vznik funkce svěřenského správce (podrobně viz část šestou kapitolu I Svěřenský správce).

3. Zánik funkce

3.1 Obecně k zániku funkce

Zánikem funkce správce zásadně **zaniká správa cizího majetku** jako taková.[2] Správce je potom povinen předat spravovaný majetek určené osobě (tou může být i nový správce, § 1446 odst. 1 obč. zák.) a předložit beneficentovi a případně též novému správci vyúčtování; podrobně viz kapitolu II části čtvrté Zánik správy cizího majetku). Je nicméně možné, aby zákon a zřejmě i smlouva určily jinak.

Příklad

V případě svěřenského fondu v důsledku zániku funkce svěřenského správce správa nezaniká.

Oprávněná osoba je povinna jmenovat nového správce.

Nejasné je, jak postupovat v situaci, kdy je **správců cizího majetku více**. Zákon tuto problematiku výslovně neupravuje. Z ustanovení § 1429 obč. zák. je nicméně zřejmé, že zákon počítá se situací, kdy některý ze správců nebude s to vykonávat svou funkci. Lze proto soudit, že je-li správců více, zánik funkce jednoho ze správců nevede k zániku správy jako takové.[3] Vznikla-li správa majetku na základě smlouvy, bude rozhodující regulace této otázky ve smlouvě.

Byť zanikne správci funkce, je (bývalý) správce **povinen zamezit poškození beneficenta** a učinit tak za tímto účelem potřebné kroky, tedy právní jednání i jiné úkony, které jsou potřeba k zamezení ztrát na spravovaném majetku. Je přitom nerozhodné, z jakého důvodu správa skončila. Platí tedy i pro případy, kdy byl správce odvolán či odstoupil ze své funkce, byť zde potřeba nezbytných opatření nebude zpravidla velká, neboť správce nesmí odstoupit v době nevhodné (§ 1440 odst. 2 obč. zák.).

Příklad

Příkladem je povinnost podat opravný prostředek v případě nutnosti zachování lhůty či povinnost zajistit instalatéra při havárii vody v objektu, který je součástí spravovaného majetku.

Při činění nezbytných kroků je bývalý správce povinen postupovat s péčí řádného hospodáře.[4] K této problematice viz podrobně kapitolu I.6 této části Základní povinnosti správce.

Takto učiněné kroky **zavazují osobu, kterou správce zastupuje**, ačkoli již správa skončila. Byť zákon vychází z vyvratitelné domněnky, že správce zastupuje vlastníka (§ 1400 odst. 2 obč. zák.), není vyloučeno, aby zastupoval beneficenta (tak výslovně § 1443 obč. zák.).

Pokud by správce porušil svou povinnost a neučinil nutné kroky, odpovídá za případně vzniklou **škodu** podle § 2910 obč. zák.

Povinnost správce k přijetí nezbytných opatření **lze vyloučit** ve smlouvě, je-li právním důvodem vzniku správy. Odklon od zákonné úpravy v tom směru, že správci žádné povinnosti nevznikají, je rovněž možno vyjádřit v odvolání správce, ovšem zřejmě pouze v případě, že správce odvolává beneficent. Pokud by jej odvolávala třetí osoba, neměla by její vůle ohrozit zájmy beneficenta.

[1] Stejně Tichý, L. In Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1084.

[2] Elischer, D. In Dvořák, J., Švestka, J. a kol. Občanské právo hmotné. Díl třetí: Věcná práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, s. 179.

[3] Stejně PIHERA, V. In Spáčil, J. a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1180.

[4] Tichý, L. In Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1185.

Další články:

- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“? Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)
- [Wolters Kluwer uvádí na český trh AI právní pracovní prostor Libra s integrovaným obsahem ASPI](#)
- [Jak ušetřit na energiích, aniž byste porušili zákon](#)
- [SLUTO DAŇOVÁ & ÚČETNÍ firma roku 2025: Kdo se letos zařadil mezi špičky oboru?](#)
- [Novela stavebního zákona, transparentní odměňování a AI v právní praxi: zveme na odborné konference Wolters Kluwer](#)
- [Zásady a principy soukromého práva jako základ moderní právní praxe. Proč má studium LLM smysl nejen pro právníky](#)
- [Kmenové listy v s.r.o. – právní rámec, převod a praktické dopady](#)
- [Executive LLM: Prestižní milník pro právní profesionály. Business Institut otevírá jarní cyklus již 1. března](#)